

163 Основно училище „Черноризец Храбър“

район Искър

УТВЪРЖДАВАМ!

Директор:

Катя Дойнова

Правилник за превенция от насилие и тормоз

в училище

Раздел I. Общи положения

Чл.1. Този правилник се разработва на основание Заповед № РД 09-611 от 18.05.2012 г. на МОМН.

Чл.2. Този правилник въвежда общ механизъм за противодействие на насилието и тормоза над учениците .

Чл.3. Неговата основна цел е да предпази децата и учениците от насилие и тормоз в училище.

Чл.4. Той изяснява понятията „насилие” и „тормоз”, видовете поведение, които те включват, както и основните ресурси , осигурени от училището, за да може ефективно да им се противодейства.

Раздел II. Признаци и разпознаване на насилието

Чл.5. ал./1/ В България в официална употреба е дефиницията на насилието, дадена в & 1, т. 1, 2, 3, 4 и 5 на допълнителната разпоредба на Правилника за прилагане на Закона за закрила на детето. Две от определенията имат пряка връзка с насилието от деца върху деца, което е обект на настоящия механизъм.

ал. /2/. Физическо насилие е „причиняване на телесна повреда, включително причиняване на болка или страдание без разстройство на здравето”.

ал./2а/. Разпознаването на физическото насилие включва следните физически и поведенчески показатели:

- различни по вид и цвят натъртвания, включително синини, постоянни или чести червени петна, включително от пръсти, насинени очи, следи от ухапване;
- неправдоподобни или объркани обяснения за травмите, включително едностранни отговори;
- безпокойство и крайности в поведението - от агресивност до пасивност;
- лоша представа за себе си - децата смятат, че са заслужили насилието;
- прекалена отстъпчивост на детето и оставяне без протест да се прави каквото и да било с него;

- влошаване на здравословното състояние, което включва прилошавания, главоболие, отпадналост;
- влошаване на успеха и чести отсъствия от училище;
- чести отсъствия от определени часове, например физическо;

ал./3/. Психическо насилие „са всички действия, които могат да имат вредно въздействие върху психичното здраве и развитие на детето като подценяване, подигравателно отношение, заплаха, дискриминация, отхвърляне или други форми на отрицателно отношение, както и неспособността на родителя, настойника и попечителя или на лицето, което полага грижи за детето, да осигури подходяща подкрепяща среда”.

ал. /3а/.Разпознаването на психическото насилие включва следните физически и поведенчески показатели:

- детето може да стане затворено и изолирано, да не желае да контактува с връстниците си;
- агресивно поведение и/или поведение, насочено към привличане на вниманието, упорито непослушание, самонараняване;
- внезапни избухвания, които са необичайни за възрастта или нивото на развитие на детето;
- бягане и криене, включително зачестили бягства от училище;
- загуба на доверие, неучастие в общите занимания в училище, ниска самооценка;
- употреба на алкохол, медикаменти, самозанемаряване (постоянно обличане на едни същи дрехи или отказ да сресва косата си);
- психосоматични симптоми.

Раздел III. Признаци и разпознаване на тормоза

Чл.6. ал./1/Тормозът е форма на насилие, която се определя като сбор от съзнателни негативни постъпки, които са дълготрайни, насочени към един и същ ученик от страна на един ученик или група.

ал./2/.Ключови в разбирането за тормоза са следите характеристики на това поведение:

- 1.Злонамерена проява, която има за цел да нарани или унижи дете;
- 2.Извършва се от позиция на силата, като едната страна използва доминиращата си позиция за да нарани другата физически или психически, да я унизи или изолира от социалния живот;
- 3.Повтаря се многократно във времето, а не е еднократен и изолиран акт на агресия. Тормозът може да обхваща много широк спектър от поведения.
- 4.Тормозът може да се състои от преки нападения (удряне, заплаха или принуда, дразнене, подигравка, наричане с обидни прякори, сексуални забележки, открадване или повреждане на лични вещи) или да бъде по-рафиниран, непряк (например разпространяване на слухове или насърчаване на другите да отхвърлят или изключат някого от приятелската среда).

Чл.7.Проявите на тормоз най-общо могат да бъдат разделени на следните основни групи:

Физически тормоз - блъскане, щипане, разрушаване, удряне, нанасяне на болка, спъване, затваряне в някое помещение;

Вербален тормоз - подмятания, подигравки, унижение, заплахи, обиди;

Психичен тормоз - подмятане, подиграване, закачане, омаловажаване, заплахи, изнудване, повреждане на имущество, кражба и хвърляне на вещи, заплашителни погледи, неприятелско следене;

Социален тормоз - избягване, игнориране, изключване от дейността, одумване и разпространение на зловни слухове, натиск върху другите да не влизат в приятелски отношения с децата, обект на тормоз, изолиране.

Чл.8.Тормозът може да бъде **реален** или **виртуален**. Бурното развитие на електронните комуникации през последните години доведе до нарастване на проявите на насилие, които се извършват чрез интернет или мобилен телефон. Тук спада разпространяването на:

- обидни, заплашителни и подигравателни текстови съобщения по мобилен телефон, електронна поща, Skype или Facebook;

- разпространяване на материали, които уронват достойнството на детето или го унижават;

- снимането на детето с мобилен телефон и свободното разпространяване на снимки или видео в интернет или други канали без негово съгласие, на слухове, клюки и заплахи в социалните мрежи, крадене на самоличност и др.

Един от признаците, че дете може би е жертва на кибертормоз е рязката смяна на настроението и поведението му при използване на интернет или получаване на обаждане по мобилен телефон - напр. детето става мълчаливо и боязливо.

Раздел IV. Основни елементи на механизма за противодействие на насилието и тормоза в училище

Чл.9. В началото на всяка учебна година ПС избира Училищен координационен съвет за справяне с насилието (УКССН). Той се състои от трима души.

Чл.10. УКССН отговаря за планиране, проследяване и координиране на усилията за справяне с тормоза.

Чл.11. В началото и края на УГ училищното ръководство организира извършването на оценка на степента на насилие и тормоз в училище.

Чл.12. УКССН извършва оценката на степента на насилие и тормоз в училище чрез въпросник.

Чл.13. Резултатите от изследването се обсъждат и приемат на педагогически съвет и с тях се запознават непедagogическия персонал, родителите и децата.

Чл.14. УКССН организира разработването на подходящи форми за часа на КР, с които да се противодейства на проблема.

Чл.15. УКССН обобщава всички предложения за правила на поведение и ценности, направени от класовете, и формулира общоучилищни ценности и правила, които да бъдат част от училищната политика.

Чл.16. УКССН търси родителското съдействие за различни инициативи като:

1.родители - специалисти от областта на помагащите професии (психолози, социални работници, лекари, свещеници) или други професии, които могат да бъдат полезни, включително журналисти, спортисти, драматурзи, композитори, музиканти, художници, режисьори и други, с чиято помощ могат да реализират ценни училищни инициативи и други;

2.родители, които могат да станат посредници между училището и родителите или други организации и институции;

3.родители, които могат да осигуряват ресурси - в натура, услуги или пари, за изпълнение на училищните дейности.

Чл.17. УКССН въвежда защитната мрежа – Правила за задълженията на всички служители по темата, включване на родителите, дежурства.

Чл.18./1/. При наличие на ситуация на насилие и тормоз ,задължение на всеки учител е да се намеси, за да я прекрати .

ал./2/. В случай на физически тормоз децата трябва да бъдат разделени и да се прекрати физическият контакт между тях незабавно.

ал./3/. Не трябва веднага да се разпитва за случилото се, да се обсъждат причините за насилието или да се изяснява ситуацията. Това може да се случи на по-късен етап.

Важното е учителят ясно да обяви пред всички, че това е насилие и то е недопустимо поведение. В този момент не е добре да се разпитва за подробности и детето, което е потърпевшо, особено в присъствието на насилника и други деца, защото това може да урони неговото достойнство;

ал./4/. Често спонтанната реакция на възрастните е заставането на страната на „жертвата” и наказване на „насилника”. Ключово при интервенцията на възрастните е приемането на разбирането, че детето, обект на тормоз, не се нуждае от състрадание, а детето, извършител на тормоз, не се нуждае от наказание, особено което го унижава, а от състрадание, за да може то да развие това чувство към другите. Защото липсата на състрадателност е една от основните причини, поради която се упражнява тормоз.

Чл.19.ал./1/ Реакции спрямо детето, което е упражнило тормоз:

ал./2/. Когато става въпрос за първа проява, която не е тежка по отношение на нанесената вреда, може да се приложи подходът за възстановяване на щетата или да се наложи друга предварително съгласувана мярка;

ал./3/. Когато се прилага подходът за възстановяване на щетата е необходимо задължително да се уведоми класният ръководител;

ал./4/. Подходът за възстановяване на щетата често се прилага в училище като логическо последствие от отклоняващото се поведение, свързано с рушене на материалната база. Той се основава на принципа, че „всяка щета, нанесена на друг, трябва да бъде възстановена“ и включва съответните действия в тази насока. Същият подход успешно може да се прилага и когато се касае за нематериални щети. Важно е преди да се прилага подходът да бъде предварително съгласуван с цялата училищна общност, включително и с децата, и да бъде част от политиката на училището.

Чл.20 ал./1/ Реакции спрямо дете, което е обект на тормоз

ал./2/. Работата с деца, които са обект на тормоз, трябва да бъде насочена към формиране у тях на умения за справяне с подобно поведение.

ал./3/. Важно е класният ръководител да поговори с детето, по възможност още същия ден (или веднага след като е разбрал за случая, ако се касае за ситуация, за която е научил случайно) и да разбере какво точно се е случило. Ако е необходимо отделни факти могат допълнително и дискретно да бъдат проучени.

ал./4/. Погрешно е открито и публично пред другите деца да се оказва подкрепа на потърпевшото дете, защото това допълнително ще урони достойнството на детето пред неговите връстниците.

ал./5/. При този първи разговор е важно да се предложи на детето подкрепа, като се остави то само да определи какво точно ще му помогне да се почувства сигурно. Необходимо е да се подчертае поверителността на разговора, като се спомене кои ще бъдат уведомени за случилото се.

ал./6/. Детето трябва да почувства доверие и сигурност за споделяне, което е особено важно, ако насилието се повтори. Може да му се предложи да поговори с училищния психолог.

ал./7/. Никога не трябва да се предлага среща между дете, жертва на насилие и неговия мъчител с цел да се помирят и да се разберат. Такива срещи могат да доведат до неблагоприятни последици.

ал./8/. Наблюдавайте детето в следващите дни, за да се уверите как се чувства и при необходимост отново разговаряйте с него.

Чл.21. ал./1/. Реакции, спрямо наблюдателите:

ал./2/. Да се работи с наблюдателите на това ниво, не само на нивото на превенцията, а с групата след ситуация на тормоз.

ал./3/. Не се отстраняват наблюдателите, когато се прекратява или управлява ситуация на тормоз като всички, които са били там да видят какво се прави съгласно правилата на училището.

ал./4/. Изтъкват се тези, които са се намесили в защита ценностите на училището. На останалите се споделя очакването да направят същото, ако се случи в бъдещето.

ал./5/. Убеждение за отговори на насилието с думи, търсене на помощ и съобщаване за случая.

ал./6/. Насърчение за грижа спрямо тормозеното дете.

Раздел V. Училищна система за насочване към други служби

Чл.22. УКССН трябва да създаде Единен училищен регистър (ЕУР) за регистриране на ситуации на тормоз.

Чл.23. ал./1/. Този регистър съдържа кратко описание на всяка ситуация, кога се е случила, кои са участниците и какви мерки са били предприети.

ал./2/. Всяка ситуация на тормоз трябва да бъде регистрирана и описана в този регистър от учителя, който я е наблюдавал. Това се налага, за да може да се проследи развитието на случая във времето и да се планира подходяща интервенция.

ал./3/. Регистърът се съхранява на достъпно място в учителската стая.

Чл.24. ал /1/. В случаите, при които поведението на детето се отличава с изразени агресивни прояви, снижен контрол върху гнева, склонност да разрешава конфликтни ситуации с насилие е необходимо да бъде потърсено съдействие от страна на отдел „Закрила на детето” по местоживееене.

ал./2/. Като първа стъпка се уведомява директора на училището, който е задължен да уведоми отдел „Закрила на детето” – район Слатина, местните комисии за БППМН, полицията и всички останали участници в мултидисциплинарния екип по силата на координационния механизъм.

ал./3/. При наличие на деца, които са едновременно и насилници, и жертви в семейството си или на връстници е необходимо да бъде потърсено съдействие от страна на социалните работници от отделите „Закрила на детето” към Дирекциите „Социално подпомагане”. Социалният работник е професионалистът, който може да проучи ситуацията, в която се намира детето, условията, при които живее, родителският капацитет и при необходимост да предприеме мерки, които да подпомогнат детето и семейството като цяло.

ал./4/. УКССН поддържа постоянна връзка с мултидисциплинарните екипи.

Чл.25 Подаване на сигнал за дете в риск

1. Съгласно Закона за закрила на детето, чл. 7 (1) „Лице, на което стане известно, че дете се нуждае от закрила, е длъжно незабавно да уведоми дирекция „Социално подпомагане”, Държавната агенция за закрила на детето или Министерството на вътрешните работи.

2. Същото задължение има и всяко лице, на което това е станало известно във връзка с упражняваната от него професия или дейност, дори и ако то е обвързано с професионална тайна”.

Към Държавна агенция за закрила на детето функционира Национална телефонна линия за деца 116 111. Националната телефонна линия за деца предоставя консултиране, информиране и помощ по всякакви въпроси и проблеми, свързани с деца. Към нея при необходимост могат да се обръщат за съдействие и професионалисти. Националната телефонна линия за деца с номер 116 111 е с национално покритие, достъпна от територията на цялата страна, напълно безплатна за обаждращите се, независимо дали звънят от стационарен или мобилен телефон. Тя функционира 24 часа в денонощието.

Чл.26 ал./1/. Според Координационния механизъм, в случай че сигналът за насилие бъде приет от някой от визираните органи за закрила – получен от ДСП/ОЗД, ДАЗД или МВР (съгласно чл.7 от Закона за закрила на детето), той е длъжен да уведоми за това останалите незабавно до 1 час от регистриране на сигнала, включително по телефон и факс. Сигналът се изпраща в Дирекция „Социално подпомагане” по настоящия адрес на детето.

ал./2/. Съгласно Координационния механизъм във всеки един отдел „Закрила на детето” при Дирекция „Социално подпомагане” началникът на отдела е на разположение, като той определя отговорен социален работник. В отдел „Закрила на детето” определеният отговорен социален работник извършва проверката на сигнала до 24-часа от постъпване на сигнала.

ал./3/. При проучване на сигнал за насилие и тормоз социалният работник може да потърси съдействие от страна на училището – информация за детето във

взаимоотношенията му с учениците, впечатленията на учителите, т.е. ще потърси информация, с която да бъде направена оценка на случая.

Чл.27 Включване на родителите

1. Във всички случаи е необходимо родителите да бъдат уведомени за случилото се, както и за предприетите от училището действия за разрешаване на ситуацията;
2. В разговора е важно да се акцентира върху необходимостта родителите да не критикуват другото дете, а да се опитат да погледнат на ситуацията през погледа на другата страна;
3. Родителите трябва да бъдат запознати, че критиките, обидите и negliжирането на другото дете от тяхна страна само ще задълбочат конфликта;
4. Разговорът трябва да бъде проведен на подходящо място, в партньорски взаимоотношения, като се предостави отворено пространство за споделяне на техните опасения и гледни точки;
5. От разговора могат да бъдат изведени конкретни договорки кой какво може да предприеме и какво се очаква като резултат;
6. Учителят може да насочи родителите за консултация с педагогическия съветник или училищния психолог.

Раздел VI Ресурсно осигуряване

Чл.28. Училищното ръководство трябва да осигури:

1. Обучение на педагогическия и непедагогическия персонал задължително всяка година;
2. Изграждане на механизми за взаимодействие с различни институции;
3. Осигуряване на подкрепяща мрежа от специалисти в училище, които да удържат ситуации на тормоз в училището;
4. Осигуряване на материали и други.

Раздел VII. Преходни и заключителни разпоредби

Чл.29. Настоящият документ има характер на задължителен при разработване на училищни политики и програми, свързани с насилието и при справяне в случаи на насилие.

Чл.30. Настоящият правилник е приет на заседание на ПС от 10.09.2014г. с Протокол №.12